

HET STUDIEJAAR 1953–1954

REDE

UITGESPROKEN OP 20 SEPTEMBER 1954
BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
DER LANDBOUWHOGESCHOOL

DOOR

PROF. IR W. J. DEWEZ

H. VEENMAN & ZONEN • WAGENINGEN

*Mijne Heren Curatoren,
Dames en Heren Hoogleraren, Lectoren, Docenten,
en Wetenschappelijke medewerkers,
Dames en Heren Studenten,
en Gij allen, die mede aan deze Hogeschool Uw
krachten wijdt of van Uw belangstelling in haar
door Uwe tegenwoordigheid blijkt hebt willen
geven.*

Dames en Heren,

Het behoort tot de taak van de scheidende Rector de talrijke gebeurtenissen die zich in de loop van een studiejaar in en rond onze Hogeschool afspeelden, zodanig tot een geheel te verwerken, dat dit geheel een inzicht in het leven van deze Hogeschool veroorlooft. Veel van wat in de loop van een jaar in de stroom van het gebeuren passeert, vindt min of meer automatisch zijn weg en blijft dientengevolge onopgemerkt. Maar er zijn ook tal van gebeurlijkheden, die wel opvallen, doordat zij in omvang en karakter sterk van het alledaagse afwijken of doordat zij zich dwars tegen de stroom in dreigden te bewegen. Het is nu min of meer de kunst om dit alles zo te verwerken: te schiften, te wegen, te rangschikken en te belichten, dat het beeld, dat daarna ontstaat, de levensactiviteit van onze Hogeschool zo goed mogelijk d.w.z. zo echt, zo waar mogelijk, tot uitdrukking brengt. Daarbij is het natuurlijk onvermijdelijk dat de mens, die een groot deel van dit gebeuren heeft meegemaakt, daarbij zelfs veelal actief een rol speelde, dat schiften, ordenen en belichten op zijn manier doet, d.w.z. vanuit zijn eigen geestelijke instelling. Aan de feiten zelf doet dit niets af, alleen in het met behulp van die feiten gevormde beeld zal men de maker waarschijnlijk herkennen. Mij dunkt dat dit voor de toeschouwer, de hoorder, de lezer ook geen bezwaar kan opleveren, aangezien hij datgene wat hem gepresenteerd wordt vanuit *zijn* geestelijke instelling zal beoordelen en het in volle vrijheid kan verwerpen, verbeteren of aanvaarden. Hij zou zich echter in zijn geestelijke waarheid gekrenkt voelen, indien hem een zielloos massaproduct gepresenteerd werd.

Gedragen en geleid door mensen is de Hogeschool een levend en bezielde organisme, dat in zijn levensuitingen een tweetal voorname facetten vertoont: het een, het naar-binnen-gerichte, dat ontwikkeling en groei aangeeft en het andere, het meer uitwendige, waarmede het zijn plaats in de samenleving, nationaal en internationaal, tot uitdrukking brengt. Beide facetten zijn nauw met elkander verbonden; zij moeten op elkander ingesteld en gericht zijn. Een kwijnend inwendig

leven zal weinig licht uitstralen en aan het uitwendige facet zijn glans onthouden, een te sterke belichting van het uitwendige zou het naarbinnen-gekeerde wel eens te sterk in de schaduw kunnen stellen.

Het is zeker gewenst en ook alleszins toe te juichen, dat Universiteit en Hogeschool zich niet ongenaakbaar in een vesting opsluiten, maar hun poorten wijd openzetten en zich met hun activiteiten midden in het maatschappelijk leven plaatsen. Zij hebben er dan echter wel rekening mee te houden, dat het jachtende leven met zijn gejaagde mensheid zullen trachten binnen te dringen om stilte en rust – noodzakelijke elementen voor bezinning en ingetogenheid – te gaan belagen. Wie in de diepte van de bron wil schouwen behoeft klaarheid; bezonkenheid wordt slechts verkregen door stilte en rust.

Als dan aan de wetenschap en de beoefenaars van die wetenschap telkens weer opnieuw en in verschillende toonaarden wordt voorgehouden om tempo op te brengen, dan dreigen die stilte, rust en ingetogenheid verbroken te worden. De projecten van onderzoek stapelen zich op, want de middelen vloeien rijkelijk, de leidinggevende personen bij het onderzoek raken overbelast met eigen werk en met het leiden van het werk van jeugdige krachten. Men wenst a.h.w. aan de lopende band resultaten in de vorm van rapporten, verslagen, bijdragen voor wetenschappelijke tijdschriften enz. Het aantal bestuursfuncties, commissiewerkzaamheden, het aantal congressen, studiedagen en daarmee verband houdende lezingen groeit met de dag. Dat alles maakt dat men in plaats van zijn aandacht te kunnen concentreren, men deze steeds meer moet verdelen, terwijl tenslotte de werkkraft van de mens, zeker die van de doorsnee mens, beperkt en aan slijtage onderhevig is. Is het dan te verwonderen dat bij dit alles de vroegere keuken van de wetenschap tegenwoordig in vele gevallen meer weg heeft van de werkplaats van een groot industrieel bedrijf en dat, naar analogie van dit bedrijf, ook concurrentiestrijd, recordpogingen, reclame enz. zo nu en dan bij het wetenschappelijk werk om de hoek komen kijken?

Om het gevraagde tempo te kunnen volhouden en daarbij goed werk te kunnen leveren, heeft de wetenschap behoefte aan goede vertrouwde werkers, die in staat zijn om zelf leiding te geven. In dit opzicht is het spijtig te moeten constateren, dat een van de kwalen waarmee onze Hogeschool voortdurend te tobben heeft, het tekort aan wetenschappelijke krachten is. Dat zij deze niet in voldoende mate kan aantrekken is voor een belangrijk deel een gevolg van het feit, dat onze Hogeschool niet in staat is om dergelijke krachten een aan hun prestatievermogen evenredige beloning te geven. In vergelijking met het bedrijfsleven, maar ook in vergelijking met andere overheidsorganen en -instellingen staan onze wetenschappelijke werkers en ook een deel van het technische en administratieve personeel in salariëring achter. Doordat het aanvangssalaris, dat wij kunnen en mogen bieden, te laag ligt, gaan goede jongere krachten de deur van de Landbouwhogeschool voorbij, terwijl wij niet zelden een zucht van verlichting slaken als de

liefde voor het werk, dat hij opbouwde, een oudere functionaris weehoudt om elders zijn krachten te gaan geven, ofschoon dat voor hem een aanzienlijke promotie zou betekenen. Verbetering van het aanvangssalaris, snellere promotiekansen voor de goede krachten onder het jongere personeel en grotere promotiemogelijkheden voor de oudere functionarissen, vormden meermalen onderwerp van bespreking met Curatoren. Daarbij bleek, dat de opvattingen van het College van Curatoren in deze geheel parallel liepen met die van het College van Rector Magnificus en Assessoren; helaas bleek het echter nog niet mogelijk onze wensen in deze bij de Overheid gerealiseerd te krijgen.

Daarbij, alsook t.a.v. verschillende andere zaken, bleek ook dit jaar weer, dat de ambtelijke molen langzaam maalt. Te langzaam naar onze zin doordat het aantal overbrengingen in de beweging te groot is en misschien ten dele ook doordat, na het passeren van al deze schijven, de zaak zo verwrongen is, dat het nemen van een beslissing moeilijk wordt. Dat men bij een voorstel tot bevordering van een hogere wetenschappelijke ambtenaar alvorens dienaangaande een besluit te nemen, eerst nog een taakomschrijvingsformulier voor deze ambtenaar wenst ingevuld te zien, moet wel aan de ingewikkeldheid en de overdreven bemoeizucht van het ambtelijk apparaat worden toegeschreven; men kan toch moeilijk aannemen, dat men in deze ten Departemente de wetenschappelijke capaciteiten en persoonlijke eigenschappen van de betrokkene beter meent te kunnen beoordelen dan bij de bron zelve. Het ambtelijk apparaat krijgt zodoende iets van een mechanisme, groot en ingewikkeld. Omdat het bediend wordt door mensen en mensenwerk nu eenmaal nooit feilloos is, dreigt dit mechanisme steeds achter te lopen als men toch naar feilloosheid streeft. Vol verwachting en niet zonder hoop zien wij daarom uit naar de resultaten, die het werk van de Commissie-POLAK, die o.m. de structuur van het bestuursapparaat onzer Hogeschool in studie heeft, zal opleveren. Wel kwam deze in 1952 ingestelde Commissie nog niet aan voorstellen toe, de Senaat bereikte echter de mededeling, dat vorderingen in het werk gemaakt werden. Rekening houdend met het feit, dat het jaren geduurd heeft voordat plannen tot herziening van het Hoger Onderwijs ter tafel gebracht werden (en het nog wel jaren zal duren voordat deze herziening een feit zal worden) hadden wij ons trouwens in onze verwachtingen m.b.t. de tijdsduur, die de Commissie POLAK voor haar werk zou behoeven, reeds wat gematigd.

Ook dit jaar bleek weer, dat de destijds door de President-Curator ingestelde maandelijks bespreking met het College van Rector Magnificus en Assessoren reeds een stap in de goede richting naar een meer vlotte afdoening van zaken vormt; dat deze besprekingen steeds op een vlotte en aangename wijze mochten verlopen stemt ons tegenover U, mijnheer de President-Curator, tot grote erkentelijkheid.

Vraagt onze sterk gegroeide Hogeschool dringend om voorzieningen

in haar bestuur, daarnaast rijst de vraag of dit ook niet het geval is met de wijze waarop zij haar doelstelling tracht te verwezenlijken. Deze doelstelling is tweeledig: medewerken aan de uitbreiding van de kennis op het terrein van de landbouw en het vormen van toekomstige landbouwkundigen. Speciaal de wijze waarop de Hogeschool deze tweede doelstelling tracht te verwezenlijken, heeft de gemeoederen in beweging gebracht; te oordelen naar het aantal commissies, dat zich met het probleem der studiehervorming heeft beziggehouden, moet dit wel een bijzonder moeilijk op te lossen probleem zijn.

Weliswaar koesterden wij aan het begin van dit studiejaar de hoop, dat de Commissie-REINDERS het tot dan gehouden beraad en gepleegde overleg voldoende zou achten om tot een definitief voorstel inzake de herziening van het studieprogramma te komen, achteraf kunnen wij ons toch ook weer indenken dat zij ons ook dit studiejaar nog weer moest teleurstellen. Want de materie, die hier aan de orde is, is niet zo zeer van formele dan wel van principiële aard. Het is veel meer dan een kwestie van redactiewijziging en inpassen van uitbreiding der leerstof in bestaande Koninklijke Besluiten, zoals dit met de op 24 Juli 1954 tot stand gekomen wijziging in het K.B. inzake de examens en promoties het geval was, of van een wijziging in de omschrijving der leeropdracht, zoals geschiedde met die van de hoogleraar HOFSTEE en de lector van NAERSSSEN; hier komt de doelstelling, de taakomschrijving van onze Hogeschool aan de orde. Dat dit geen zaak is die men als het ware van jaar tot jaar kan wijzigen, zal iedereen wel duidelijk zijn.

Mijn voorganger in het Rectoraat heeft in zijn overdrachtsrede een uitvoerig overzicht gegeven van het tot stand komen en de ontwikkeling van dit Instituut van Hoger Landbouwonderwijs.

In een tijd, waarin Nederland op landbouwgebied een ernstige achterstand vertoonde, ging de gedachte uit naar een betere landbouwkundige vorming van onze boeren als een middel om deze achterstand in te halen en de Nederlandse landbouw uit het dieptepunt, waarin hij geraakt was, omhoog te trekken. Er was behoefte aan landbouwkundig goed geschoolde voorlichters, bekwaam om de praktijk vertrouwd te maken met de betere methoden van bedrijfsvoering, zoals deze door het inmiddels tot ontwikkeling gekomen natuurwetenschappelijk onderzoek, geleerd werden. Jarenlang heeft de vorming van landbouwkundigen dan ook bij het Wageningse instituut op de voorgrond gestaan, totdat, vooral na de eerste wereldoorlog, ook het wetenschappelijk onderzoek in versneld tempo tot ontwikkeling kwam. Momenteel is het zo dat beide d.w.z. onderwijs en onderzoek naast elkander, maar toch ook weer in volledige samenhang met elkaar, door onze Hogeschool verzorgd worden. Zodoende beantwoordt zij het best aan haar doelstelling en het zal zaak zijn om te voorkomen dat door te sterk de nadruk op het een te leggen het ander in de knel gaat komen.

Uitbreiding van de kennis omtrent de factoren die het gebeuren in

de landbouw beheersen en verbetering van deze factoren is niet alleen voor Nederland, maar voor heel de wereld van belang. De Wageningse Hogeschool heeft tot taak in deze haar aandeel te leveren; zij moet daartoe ook in staat gesteld worden. Met erkentelijkheid mogen wij getuigen, dat de Regering en meer in het bijzonder de bewindsman, die na de oorlog het Ministerie beheert, waaronder onze Hogeschool ressorteert, zeer daadwerkelijk de steun verleenden, die de Landbouwhogeschool behoeft om haar taak in deze te kunnen vervullen. Natuurlijk kan niet alles ineens bereikt worden; op verscheidene punten zijn nog lacunes aan te wijzen, maar wij koesteren de hoop dat de Regering op de ingeslagen weg zal blijven voortgaan om ons Instituut de verdere uit- en afbouw te verzekeren.

Bij het streven naar uitbreiding van het wetenschappelijk onderzoek dient er echter voor gewaakt te worden, dat aan de landbouwkundige vorming van de toekomstige voorlichters niet te kort gedaan wordt. Vanzelfsprekend moet ook van de man en de vrouw, die een directe functie in het maatschappelijk leven gaan vervullen, verlangd worden dat zij in staat zijn om de wetenschap te beoefenen. De vraag is echter tot hoever moet dit „in staat zijn” zich uitstrekken? Wie de met zeer veel succes nu twee jaar achter elkaar, mede door onze Hogeschool, georganiseerde internationale cursussen over de Landbouwvoorlichting gevolgd heeft, heeft uit de daarin behandelde stof en uit de gevoerde discussies zich een goed denkbeeld van de taak van de Landbouwvoorlichtingsdienst en de daaronder ressorterende landbouwkundigen kunnen vormen. Kort samengevat komt deze taak hierop neer: doorgeven naar beneden d.w.z. naar de boer en de boerin de gegevens en vorderingen van de wetenschap getransformeerd in een klare en aangepaste vorm en doorgeven naar boven d.w.z. naar de wetenschappelijke onderzoeker de problemen, die zich in de praktijk voordoen. Dat is, ondanks een wel eens anders geuite mening, nog steeds de voornaamste taak van het overgrote deel van onze afgestudeerden. Deze taak vraagt wetenschappelijk inzicht en dientengevolge wetenschappelijke vorming, maar het is toch iets anders dan pure wetenschapsbeoefening. Daar komt, zoals blijkt uit een voor enkele jaren geleden gehouden enquête, waarvan de uitslag onder de titel: „De omvang en de aard van het wetenschappelijk onderzoek in Nederland buiten het bedrijfsleven 1949/1950” als Mededelingen no. 7 van het Prins Bernhard Fonds verscheen, slechts een betrekkelijk klein percentage van de „Wageningers” aan toe. — Van de per 31 Mei 1947 in Nederland werkzame academici (gerekend vanaf het candidaats-examen) leverden de landbouwwetenschappen 2,5 pct. Van het totaal aantal academici, dat in 1950/51 bij instellingen van wetenschappelijk onderzoek werkzaam was, kreeg 14,8 pct een landbouwkundige opleiding. Ofschoon de vergelijking niet juist is en ten gunste van het wetenschappelijk onderzoek uitvalt, maken de in 1950/51 in het wetenschappelijk onderzoek werkzame landbouwkundigen 22,6 pct uit van

de in 1947 in totaal in Nederland werkzame academici afkomstig uit de landbouwwetenschappen. Dit cijfer geeft echter zeker een te gunstig beeld voor het wetenschappelijk onderzoek, aangezien voor verschillende instellingen het begrip „research” zeker te ruim genomen werd en niet gescheiden werd van het werk, verricht ten behoeve van o.a. propaganda en voorlichting, contrôle, opleiding enz. Ik krijg bovendien de indruk dat sommige instituten o.a. het I.L.R. met 38 „Wageningers” als wetenschappelijke onderzoekers wel erg hoog in de boom geklommen zijn bij het rubriceren van hun personeel.

Zeer zeker zal onze Hogeschool zich bij de vorming van toekomstige landbouwkundige ingenieurs moeten beijveren deze vertrouwd te maken met de methoden enz., die de wetenschap voor een juiste beoefening nodig heeft, maar het lijkt een utopie te willen bereiken, dat iedereen, die zich als student laat inschrijven, na verloop van jaren de Hogeschool verlaat als een vertrouwd wetenschappelijk werker. Men zal moeten trachten de kiem die aanwezig is tot ontwikkeling te brengen en daarbij ervaren, dat deze kiem slechts bij enkelen tot de hoogte van een woudreus uitgroeit, bij een aantal extra fors ontwikkelde exemplaren, maar bij de massa toch niet meer dan gewone normale planten in het veld van de wetenschap zal opleveren. Deze gewone planten bewijzen echter ook hun dienst aan de mensheid en dat kan een grote dienst zijn.

Voor hen, maar evengoed voor de uitblinkers geldt, dat zij hun ontwikkeling op de akker van de landbouw kregen. Onze Hogeschool is een Landbouwhogeschool en de landbouw, in de meest uitgebreide zin, moet object van haar bemoeienis blijven.

Maar al moeten onze alumni met recht hun titel van landbouwkundig ingenieur in de wereld kunnen voeren, dat wil niet zeggen, dat zij dan ook thuis moeten zijn in die landbouw „in de meest uitgebreide zin”. Wij vragen van de afgestudeerde, dat hij bij het uitvoeren van zijn taak in staat is de wetenschap te beoefenen, wij zouden deze taak echter tot iets onmenselijks maken, indien wij daaraan ook nog een allround landbouwkundige vorming zouden willen verbinden. Dit werd trouwens ook bij het huidige studieprogramma niet meer gedaan, maar studie en vorming gesplitst naar verschillende richtingen, afgestemd op de specialisatie die zich reeds in de landbouw voltrokken had. Op dit punt zullen wij verder moeten gaan en de specialisatie naar de eis van de practijk nog verder moeten vervolgen. Maar hoe ver wij in deze ook willen gaan, steeds zal de specialist zijn kennis in een landbouwkundig milieu moeten kunnen handhaven. Dan zal deze kennis echter ook op een goed landbouwkundig fundament moeten rusten. Houdt hij zich bezig met de plant dan deze plant als product van en in de landbouw, met het dier dan dit dier in de landbouw, met de mens dan met de landbouwende mens. Zou hij dit contact met de landbouw verliezen dan had hij zijn opleiding evengoed of misschien nog beter elders kunnen voltooien.

Men heeft wel eens gezegd, dat de moderne beoefenaar van de wetenschap van weinig heel veel en van heel veel weinig afweet en dat, als men maar een voldoende aantal van dit soort mensen bij elkander voegt en a.h.w. onder één dak laat werken, dat het dan wel terecht komt. Als het team echter te groot wordt en in zijn specialisatie te gedifferentieerd, is niemand meer in staat om deze mensen samen te voegen d.w.z. in hun taak te leiden en te richten. Waar ieder zijn eigen taal spreekt en slechts die taal machtig is, dreigt een Babylonische spraakverwarring. Verder doorgevoerde specialisatie zal ook in de landbouw onvermijdelijk zijn, waarbij op de noodzaak van teamwork steeds meer de klemtoon zal gelegd moeten worden; in de taal van de landbouw zullen de leden van het team elkander dan moeten kunnen verstaan.

De Commissie-REINDERS heeft met dit alles voorwaar geen gemakkelijke taak op haar schouders genomen. Wij blijven echter optimistisch gestemd en vertrouwen, dat het haar zal gelukken een goed d.w.z. evenwichtig plan inzake de studiehervorming samen te stellen. Zelfs koesteren wij gegronde hoop, dat de komende Rector Magnificus in zijn overdrachtsrede het tot stand komen van een nieuw studieprogramma voor onze Hogeschool als een van de belangrijkste gebeurtenissen tijdens zijn Rectoraat zal mogen memoreren.

Ik ben wat uitvoerig geweest in mijn beschouwingen over het onderwys. Het onderwerp is trouwens van zo grote betekenis, dat er alle aanleiding zou bestaan om er nog verder op in te gaan, maar de tijd dringt. Alvorens echter geheel van dit onderwerp af te stappen, wil ik nog even terugkomen op mijn korte vermelding van het Koninklijke besluit van 24 Juli 1954 tot wijziging van de bepalingen betreffende de examens en de promotiën.

U behoeft U niet bezorgd te maken, dat ik dit nieuwe Koninklijke besluit met al zijn kleine en ook belangrijke wijzigingen zal gaan bespreken. Wel wil ik er op wijzen, dat de sluier, welke enkele jaren over de studierichting landbouwhuishoudkunde, ik moet nu zeggen de studierichtingen landbouwhuishoudkunde, hing, is weggenomen. Het studieplan voor deze richtingen is thans bij het genoemde Koninklijke besluit vastgesteld.

Onze Hogeschoolgemeenschap leed in het afgelopen jaar verliezen door het overlijden van de heer J. D. BAKKER, vast-assistent aan het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek te Lisse, van de laboratoriumbediende bij het laboratorium voor Tuinbouwplantenteelt de heer A. M. HENDRIKS, die op tragische wijze de dood vond bij het zwemmen in de Linge en van haar ere-doctor in de landbouwkunde S. LEEFMANS. Nadat ik mijn rede reeds had afgesloten bereikte mij het bericht van het plotselinge overlijden van de heer J. LE ROY, die met een groot enthousiasme de laatste jaren het medisch onderzoek van de bij onze gezond-

heidszorg aangesloten studenten verrichtte, terwijl mij nog eergisteren het overlijden van de student D. P. BIEWENGA werd medegedeeld.

Evenals bij de individuele mens momenten van leed en verdriet afwisselen met momenten van blijdschap en vreugde, zo heeft ook onze mensengemeenschap in het afgelopen jaar dergelijke afwisselingen gekend.

Verheugd hebben wij ons over het feit, dat in dit studiejaar vier van de oudcollega's nml. Dr M. J. VAN UVEN, Ir B. VAN DER BURG, Dr H. M. QUANJER en Dr Ir S. C. J. OLIVIER in goede gezondheid hun 75ste verjaardag mochten vieren, terwijl Dr H. A. J. M. BEEKMAN als vijfde ons deed verbaasd staan over de grote vitaliteit, die hij op zijn 80ste verjaardag nog aan de dag legde.

Prof. Dr W. K. J. ROEPKE hield onder grote belangstelling zijn afscheidsrede. Hij werd bij die gelegenheid benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw, tot ere-lid van de Nederlandse Entomologische Vereniging en tot ere-lid van de Indonesische Entomologische Vereniging.

Ongetwijfeld hebben zeer velen, die in de loop der jaren met hem in contact kwamen en daarbij van zijn onvermoeide werkkraft en grote toewijding voor de zaken van onze Hogeschool mochten getuige zijn, zich verheugd in de Koninklijke onderscheiding, die aan de Hoofdambtenaar van Administratie, D. BOSMAN ter gelegenheid van de verjaardag van H.M. de Koningin werd verleend: hij werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Aan de landbouwtechnicus A, K. BOSMAN en de tuinbaas H. DRIEVER werd de eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau in zilver, aan de tuinknecht D. VAN DREVEN, de tuinman H. LOOYEN en de knecht bij de proefvelden W. VAN DER LINDEN die in brons verleend.

De buitengewoon hoogleraar Dr E. VAN SLOGTEREN werd tot gewoon hoogleraar benoemd, terwijl in de vacature, ontstaan door het aftreden van Prof. ROEPKE werd voorzien door de benoeming van Dr J. DE WILDE.

Dr A. E. H. R. BOONSTRA, die reeds in het College van Herstel belast was met de waarneming van het Secretariaat en ook na het wederinstellen van het College van Curatoren de omvangrijke werkzaamheden, verbonden aan het Secretariaat van dit College met grote toewijding bleef vervullen, werd tot Secretaris van het College van Curatoren benoemd.

Wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd trad Dr J. G. B. BEUMÉE af als lector in de plantensystematiek en plantengeografie. Hij werd opgevolgd door Dr H. C. D. DE WIT, die inmiddels mede tot lector aan de Rijksuniversiteit te Leiden werd benoemd.

Ir G. J. QUAST werd als lector aan onze Hogeschool verbonden en belast met het onderwijs in de werktuigkunde.

De docent in de voedingsleer Ir H. G. A. LEIGNES BAKHOVEN gaf, daar hij weldra de pensioengerechtigde leeftijd zou bereiken, er de voorkeur

aan op 1 Januari 1954 zijn onderwijstaak te beëindigen. Gezien de naoorlogse ontwikkeling op het gebied van de veevoeding, waarbij, tengevolge van het sterk toegenomen gebruik van zelf-geteeld voeder aanzienlijke veranderingen in de voedermethoden optraden, leek het wenselijk aan dit onderdeel van de landbouwwetenschap meer aandacht te besteden dan tot nu toe het geval kon zijn. Aanstelling van een vaste kracht, die niet alleen het onderwijs zou verzorgen, maar zich ook aan onderzoek zou kunnen wijden, werd daartoe noodzakelijk geacht. Als zodanig werd benoemd Ir S. IWEMA en wel in de rang van Lector.

Met het oog op hun leeftijd traden de heren B. LEMKES, docent in de bloementeel, Ir J. M. RIEMENS, docent in de groenteteelt en Prof. Ir A. M. SPRENGER, docent in de fruitteelt in de loop van dit studiejaar af. Zij werden respectievelijk opgevolgd door:

Dr J. WASSCHER als docent in de bloementeel;

Ir W. VAN SOEST als docent in de groenteteelt;

Ir J. Bos als docent in de fruitteelt.

De verdere ontwikkeling van de nieuwe studierichting landbouwhuishoudkunde, maakte voorzieningen voor het onderwijs en het onderzoek, ingevolge het voor deze richting vastgestelde studieprogramma, noodzakelijk. Prof. Dr J. W. WOLFF werd voorshands belast met het onderwijs in de algemene en sociale gezondheidszorg, terwijl voorzieningen in het onderwijs en onderzoek inzake de voeding en voedselbereiding en inzake de woning en haar bewoning aanstaande zijn.

De Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening hechtte verder zijn goedkeuring aan het instellen van een lectoraat in de Algemene Dierkunde.

In de bouwactiviteit was het dit jaar iets minder levendig dan vorige jaren: de afdeling Tuinbouwplantenteelt verkreeg een nieuw warenhuis, terwijl t.b.v. het nieuwe laboratorium voor Physiologie der dieren de bouw van de bedrijfsgebouwen met woning werd aanbesteed en begonnen.

In tegenwoordigheid van vele belangstellenden had in Juli de officiële opening door Zijne Excellentie de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening van het laboratorium met bedrijfsgebouwen en klimaatskassen van de Afdeling Landbouwplantenteelt plaats.

De collega's RIEMER, LENIGER en BROUWER hadden de verhuiswagen voor de deur, wat er op duidde, dat met het in gebruik nemen van hun nieuwe laboratoria een aanvang gemaakt kon worden. Wij kunnen ons voorstellen, dat de heren EIJSVOOGEL en HELLINGA met een zeker ongeduld op het inleveren van het verhuisbiljet door hun collega BROUWER zitten te wachten: zijn vroegere verblijf op Duivendaal vraagt namelijk nog ingrijpende verbouwingen voordat het als huisvesting voor de afdelingen Weg- en Waterbouwkunde alsmede Cultuurtechniek geschikt zal zijn.

Gelukkig zijn Curatoren afgestapt van het oorspronkelijk voornemen om aan het houten noodgebouw, dat nu nog door Prof. HELLINGA benut wordt en voor een deel in gebruik was bij het Instituut voor Landbouwwerktuigen, aanzienlijke bedragen te laten besteden om het als een dependance voor Geologie en Natuurkunde te bestemmen. Afbraak zodra de omstandigheden zulks toelaten van dit en andere op dit terrein staande noodgevallen, zal het aanzien van de toonbare gebouwen in het complex zeer ten goede komen; andere Rijkseigendommen, die zich op dit complex bevinden zullen in de naaste toekomst voldoende soulaas voor de overbevolkte Geologie-Natuurkunde laboratoria kunnen bieden.

Het Hulpgebouw aan de Diedenweg zag zich de laatste jaren genoodzaakt om steeds meer daklozen op te nemen, waarbij de huisheer langzamerhand in een impasse dreigde te raken, doordat verschillende van de inwonende families een sterke aanwas vertoonden. Het zou dan ook niet te verwonderen zijn indien, bij deze onhoudbare toestand, wederzijds een zucht van verlichting geslaakt was, nu het grootste gezin: de afdeling economische en sociale geografie en de sociale statistiek, zich opmaakt om naar elders te verhuizen. Dat elders is dan het inmiddels inwendig doelmatig verbouwde gebouw aan de Herenstraat, waar tot voor kort het I.V.T. gehuisvest was.

In de ruimten, die na het vertrek van de afdeling Technologie in het gebouw aan de Herenstraat vrijkomen zal o.a. Landbouwscheikunde weer een kleine uitbreiding van zijn noodverblijf vinden. Het optimisme, waarvan mijn voorganger t.a.v. de aanbesteding van het nieuwe laboratorium voor Landbouwscheikunde gewaagde, is namelijk helaas niet bewaarheid. Ik waag het er echter op de verwachting uit te spreken, dat de bouw van dit laboratorium nog in de loop van dit jaar zal worden aanbesteed!

Moest ik gewagen van een iets minder levendige bouwactiviteit dan moet ik mij in zoverre corrigeren, dat zulks toch meer op het uiterlijk zichtbare slaat: op de bureau's van de Rijksgebouwendienst wordt druk gewerkt aan de plannen voor de bouw van de nieuwe laboratoria voor Fysische en Colloidchemie alsook voor Organische scheikunde. Inmiddels worden reeds nieuwe projecten toegeschoven: Entomologie, voorzieningen in het gebrek aan huisvesting voor Phytopathologie e.d.m., terwijl nog verschillende afdelingen verlangend uitzien naar een betere, vooral ruimere behuizing. Er is dan ook zeker behoefte aan een concreet plan voor bouwkundige voorzieningen op langere termijn, dat in de eerste plaats als richtlijn voor het werk van de Rijksgebouwendienst kan gelden; aan het samenstellen van een dergelijk plan wordt alle aandacht besteed.

Door de toenemende vervuiling van het water van de grote rivieren en van het binnenwater in het algemeen, wordt steeds meer de nadruk gelegd op de noodzaak om het onderzoek inzake het optreden en

tegingaan van dit euvel krachtiger dan tot nu toe ter hand te nemen. Indien, in verband hiermede, tot het oprichten van een Hydro-biologisch Instituut zou besloten worden, dan biedt Wageningen ongetwijfeld als plaats van vestiging verschillende gunstige voorwaarden, zoals de nabijheid van grote rivieren, alsmede van verschillende laboratoria en afdelingen van de Hogeschool, die ingericht zijn om bij dit onderzoek de nodige hulp te bieden.

Zonder Studenten geen Hogeschool en al vormen zij in de Hogeschoolgemeenschap hun eigen wereldje, het spreekt vanzelf, dat hun wel en wee de rest van die gemeenschap zeer ter harte gaat.

Ook voor een aanzienlijk deel van de Wageningse studenten geldt, dat zij onder voortdurende tekorten leven, tekorten in de verzorging van hun lichamelijke en geestelijke gezondheid. Wij zijn ervan overtuigd, dat de Studentenverenigingen in deze doen wat in hun vermogen ligt, maar dat vermogen wordt uiteindelijk weer begrensd door de capaciteit van hun leden. Schiet deze tekort dan zal er hulp van buiten moeten komen. Meer en meer wint de overtuiging veld dat de offers, die ons volk zich getroost voor de technische en wetenschappelijke vorming van zijn toekomstige leiders, pas dan volledig vrucht zullen afwerpen als deze leiders ook als gezonde, gave persoonlijkheden hun taak in de maatschappij kunnen aanvaarden.

Wel blijkt het moeilijk – ook voor onze Hogeschool – om voor deze voorzieningen ten behoeve van de studenten de juiste vorm te vinden en de te besteden zorg in de meest geëigende banen te leiden. Men kan deze zorg richten op de collectiviteit der studenten, maar dient daarbij niet uit het oog te verliezen dat zij tenslotte moet uitmonden bij het individu. Wil zij daar echter het grootst mogelijk effect sorteren, dan zal zij moeten aansluiten bij de persoonlijkheid van dit individu, bij zijn psychische en geestelijke geaardheid. Tussen verzorger en verzorgde zal daarom tot zekere hoogte een gelijkgerichtheid aanwezig moeten zijn. Zou dit niet het geval zijn, dan staat te vrezen, dat ernstige conflicten, zoals deze bij jonge mensen, die veelal nog in hun Sturm und Drangperiode verkeren, veelvuldig voorkomen, niet tot een oplossing gebracht worden door onbegrip van de kant van de verzorger.

De sociale verzorging van de student is dan ook een zaak, die ernstige studie en veel overleg zal vergen. Hier dient, naar mijn mening, voor de geestelijke verzorgers, vertegenwoordigers van of namens de ouders en eventueel ook voor oudere studenten of afgestudeerden, een taak in het beraad en zo mogelijk ook bij de controle op de uitvoering, weggelegd te zijn.

Het is mij opgevallen, dat er ook in het afgelopen jaar weer zoveel gesproken en geschreven werd over „de eenheid in de Wageningse studentenwereld”. Persoonlijk ben ik van mening, dat dit slechts nutteloze krachtverspilling betekent en ik schaar mij daarom veel liever aan de kant van degenen, die de klemtoon op „samenwerking”

leggen. Want het streven naar eenheid in de zin van samensmelten betekent naar mijn gevoelen het najagen van een fictie: een dergelijke eenheid zou immers, in het beeld dat onze Nederlandse samenleving biedt, iets onnatuurlijks zijn.

Veel van wat er in het afgelopen jaar aan activiteit der studenten plaats had, onttrok zich aan het oog van de buitenstaander; deze is er zich echter veelal wel van bewust, dat juist van het gewone dagelijkse leven binnen een studentenvereniging, als dat leven goed geleefd wordt, een grote vormende kracht kan uitgaan.

Dat het klimmen der jaren blijkbaar nog niets kan afdoen aan de bezielende leiding, die er van haar dirigent Prof. VAN UVEN uitgaat, bewees de Wageningse Studenten Koor- en Orkestvereniging door haar ook overigens welverzorgde uitvoeringen die zij ons dit jaar bood.

De K.S.V. verzorgde een expositie van het werk van een viertal jonge schilders uit de Wageningse Hogeschoolgemeenschap, waarover met veel waardering gesproken werd.

Minder eenstemmig over het slagen, maar vol bewondering over de durf, was de reactie op de opvoering van het experimentele spel „Top of the ladder” van TYRONE GUTHRIE door de W.S.T.V. Ook in het spel, dat gespeeld werd nadat de ladder weggenomen was, bleken enkele onevenwichtigheden voor te komen.

Het tuinfeest van de W.V.S.V. mag dit jaar wel bijzonder goed geslaagd heten.

De ontwikkelings- en ontspanningsvereniging der Landbouwhogeschool deed in meerdere opzichten goed werk en mocht zich daarbij in ruime belangstelling verheugen.

Dat Wageningen zich, na felle strijd, in het bezit wist te stellen van de door de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen uitgeloopte voetbal-wisselbeker, is een gebeuren dat zeker niet onvermeld mag blijven.

Het aantal ingeschreven studenten bedroeg 862. Voor de eerste maal lieten zich inschrijven 140 studenten.

Het aantal uitgereikte ingenieursdiploma's, waaronder het 2000ste sedert de oprichting der Hogeschool, bedroeg dit jaar 115. Dit aantal is geringer dan vorige jaren als gevolg van het feit, dat de grote stroom van de eerste jaren na de oorlog langzamerhand is afgevoeld.

Ook dit jaar bleek de vraag naar afgestudeerden het aanbod weer aanzienlijk te overtreffen.

Het aantal promoties bedroeg 5.

Om het naar buiten gekeerde facet, dat onze Hogeschool vertoont, goed te leren kennen zou men in de eerste plaats bij haar verschillende afdelingen te rade moeten gaan. De persoonlijke contacten van hoog-

leraren en leden van de wetenschappelijke staf met vertegenwoordigers van wetenschap en practijk uit binnen- en buitenland zijn vele en zij nemen nog dagelijks toe. Zij vormen het stevige fundament, waarop de Wageningse Hogeschool haar naam in binnen- en buitenland kan vestigen.

Mogen wij de betoonde officiële belangstelling uit het buitenland als een aanduiding zien voor de goede klank die „Wageningen” heeft weten te verwerven, dan gaf 1953–1954 ons reden tot verheugenis. Onder de verschillende autoriteiten die onze Hogeschool met hun bezoek vereerden behoorden:

Mr THOMAS WALSH, de Minister van Landbouw van de Ierse Vrijstaat, vergezeld van de Secretaris van zijn Ministerie en de Senior Agricultural Inspector van hetzelfde Ministerie;

Ir A. LEON, de Minister van Landbouw van de Republiek Peru, vergezeld van zijn echtgenote;

V. BRYAN, de Minister van Landbouw van Trinidad;

Dr A. N. SINHA, Minister van Financiën, Landbouw en Arbeid van het Gouvernement van Bihar (India);

P. J. HOOGHOUTD, de Ambassadeur van Zuid-Afrika en Mevrouw HOOGHOUTD;

De gezant van Zweden Mr SVEN DAHLMAN, vergezeld van de landbouwattaché voor Zweden te Londen M. VON WACHENFELT;

Dr F. J. ZENS, landbouwattaché van de Bondsrepubliek West-Duitsland;

Dr F. T. WAHLEN, director agriculture division F.A.O.

J. P. KIRSANOV, de Ambassadeur van de USSR bij gelegenheid van het bezoek aan ons land van een Russische missie van landbouwkundigen onder leiding van Prof. Dr I. A. Sizow.

Als gasthoogleraren waren in het afgelopen jaar aan onze Hogeschool werkzaam Prof. R. H. ANDREW van de landbouwkundige faculteit der Universiteit van Wisconsin, Prof. R. H. LARSEN, eveneens van de Universiteit van Wisconsin en Prof. JOHN J. OSWALD van de landbouwkundige faculteit van de Universiteit van Californië.

In het kader van de Culturele Accoorden hielden Prof. Ing. J. VAN DEN BRANDE, Rector van de Rijkslandbouwhogeschool en hoogleraar in de dierkunde te Gent, Prof. Dr H. O. MÖNNIG, voorzitter van de Raad van de Universiteit van Pretoria, Prof. G. PASSERINI, Directeur van het Instituut voor bodemkunde en bodembescherming te Florence en Dr R. K. SCHOFIELD, Head of Physics Department Rothamsted Experimental Station een aantal voordrachten aan onze Hogeschool.

Wederkerig leverden wij onze bijdragen aan het buitenland doordat: in het kader van de Culturele Accoorden Prof. MULDER voordrachten hield aan de Rijkslandbouwschool te Gent en Prof. EDELMAN voor ongeveer drie maanden in Zuid-Afrika verblijft;

Prof. EIJSVOOGEL op verzoek van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties een bezoek bracht aan Israël voor het opstellen van een advies inzake de bevoeiing uit de Jordaan;

Prof. KUIPER gevolg gaf aan een uitnodiging van de Universiteit van Michigan om vier maanden als gasthoogleraar op te treden;

Prof. KOOLS door de F.A.O. vier maanden naar Jordanië en Irak werd uitgezonden om over het middelbaar bosbouwonderwijs daar te lande te rapporteren;

de lector Dr D. J. DOEGLAS op verzoek van de F.A.O. voor de tijd van één jaar in Indonesië als Soil Mineralogist optreedt om de reorganisatie van het mineralogisch onderzoek aan het Bodemkundig Instituut te Bogor op zich te nemen;

de wetenschappelijke ambtenaar 1e klasse Ir G. C. W. C. TERGAST, voorlopig voor één jaar naar het Midden-Oosten is vertrokken, waar hij een functie vervult van landbouw-econoom bij de „United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees” in Jordanië.

Aan het Botanisch Congres te Parijs werd door meerdere hoogleraren en leden van de wetenschappelijke staf deelgenomen.

De Rector Magnificus vertegenwoordigde de Hogeschool bij verschillende plechtige gebeurtenissen in binnen- en buitenland. Het bezoek van Hunne Majesteiten de Koning en de Koningin van Denemarken en van de President der Franse Republiek en Mevrouw COTY vormden daarbij hoogtepunten.

Ofschoon de taal hun daarbij moeilijkheden in de weg legt begonnen verschillende buitenlandse studenten, waaronder het aantal Egyptenaren bijzonder opvalt, hun studie aan onze Hogeschool.

Buitenlandse studenten trekt uiteraard in het bijzonder het Internationaal landbouwstudiecentrum. De bedoeling is, dat dit studiecentrum buitenlanders, die hun landbouwkundige studie in hun eigen land of waar dan ook hebben voltooid, individueel helpt bij de verdieping van hun studie op een bepaald gebied. De ervaring heeft echter geleerd, dat de buitenlanders naar Wageningen komen met de gedachte, dat zij hier enige graad kunnen behalen en waarschijnlijk denken zij dan aan de doctorale graad van de Landbouwhogeschool. Het aantrekken van buitenlanders door het studiecentrum kan daardoor moeilijkheden en teleurstellingen opleveren. Met voorzichtigheid moet de juiste weg, om deze moeilijkheden en teleurstelling te voorkomen, gezocht worden.

Wanneer ik over buitenlandse studenten spreek, dan gaan mijn gedachten, hoewel er generlei verband met het zojuist medegedeelde bestaat, onwillekeurig uit naar de groep van 19 Yougoslavische studenten, die met hun leider een veertiendaags bezoek aan Wageningen en landbouwkundige objecten in Nederland brachten, waar tegenover

een evengrote Wageningse groep een excursie naar Yougoslavië kon maken. Deze oefeningsreizen zijn dank zij het initiatief van Prof. Ing. VICTOR VILOLOVIĆ, Dekaan van de land- en bosbouwkundige faculteit van de Universiteit van Serajewo bij wijze van uitwisseling mogelijk gemaakt.

Begint Wageningen meer en meer de aandacht van het buitenland op zich te vestigen, omgekeerd neemt onze belangstelling en dus ook die van onze studenten voor het buitenland meer en meer toe. Het is steeds de gewoonte geweest, dat voor bepaalde studierichtingen de studenten hun practijktijd in het buitenland doorbrachten. Dit geschiedt thans in toenemende mate. Voor hen, die de tropische land- of bosbouw tot het terrein van hun studie hebben gekozen, is het meer dan voorheen nodig hun practijk in tropische gewesten door te brengen.

Zeer heeft het ons verheugd, dat de Nederlandse regering aan het Franse centrum van landbouwkundig en wetenschappelijk onderzoek in West-Afrika, gevestigd te Adiopodoumé aan de Ivoorkust een eigen pied à terre heeft gesticht, dat de mogelijkheid voor Nederlandse landbouwkundigen opent zich te specialiseren met betrekking tot het onderzoek van Afrikaanse problemen. Het gebouwde kleine Nederlandse paviljoen werd op 30 Januari door Prof. COOLHAAS als afgevaardigde van de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening geopend.

Dank zij de financiële steun van de stichting voor de ontwikkeling van machinale landbouw in Suriname en de Koninklijke Nederlandse Stoombootmaatschappij konden een aantal studenten in de gelegenheid worden gesteld hun practijktijd in Suriname door te brengen.

Door de persoonlijke contacten van onze hoogleraren met het buitenland is het in het algemeen niet moeilijk goede practijkadressen te vinden. Desondanks hebben wij gemeend, dat wij niet geheel alleen onze eigen weg moeten zoeken, maar medewerking moeten verlenen aan het werk van de I.A.E.S.T.A., welke een uitwisseling van buitenlandse studenten voor practijk beoogt. Hoewel enige bezwaren, gevolg van een onzes inziens wat al te formalistisch handelen, tot enige voorzichtigheid manen, betwijfel ik niet of de wederzijdse wens tot samenwerking zal tot iets goeds kunnen leiden.

Onze Hogeschool organiseerde mede het tweede Training Centre on Methods of Agricultural Extension, dat zich in een grote deelname mocht verheugen.

Dames en Heren. De mij toegewezen tijd dringt mij om nu een einde aan mijn verhaal over de lotgevallen onzer Hogeschool in het afgelopen jaar te gaan maken. Alvorens echter mijn ambt aan mijn opvolger over te dragen wil ik niet nalaten mijn beide assessoren en de secretaris van de Senaat dank te zeggen voor de aangename samenwerking. Ook aan het personeel van het Secretariaat en van de Administratie,

daarbij in het bijzonder aan de heren D. BOSMAN en F. WIERINGA, wil ik gaarne dank brengen voor de grote steun die ik steeds van hen in het vervullen van mijn taak mocht ondervinden.

Waarde Collega EIJSVOOGEL. Als Secretaris van de Senaat en voordien als assessor waart gij reeds ten nauwste met het werk t.b.v. het bestuur dezer Hogeschool betrokken; het werk van de Rector Magnificus is U daarom niet vreemd. Gij hebt bewezen over een grote werkkraft, een zakelijk inzicht en een niet te onderschatten enthousiasme voor de dingen, waarvoor gij U inzette, te beschikken. Dit alles geeft mij de zekerheid, dat de belangen van onze Hogeschool bij U in goede handen zullen zijn. Vol vertrouwen draag ik dan ook thans het ambt van Rector Magnificus aan U over, waartoe ik het teken Uwer waardigheid: deze ambtsketen, op Uw schouders leg. Moge er zegen op Uw werk rusten.

Leve de nieuwe Rector!